

7 KIYMETLİ EVRAK HUKUKU *

KIYMETLİ EVRAK

→ **Tanımı:** Kıymetli evrak diye senetlerdir ki, bunların paerdikleri hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi başkasına da devredilemez.

→ Unsurları:

- Kıymetli evrak bir senettir.
- " " " " hakkı içerir.
- " " " " zilyetliği esas olur.

* Kıymetli evrakın içerdiği hak;

- ~~Özellikle~~ öncelikle özel hukuka ilişkin hak olmalıdır.
- Ekonomik değer taşımalıdır.
- Başkasına devri mümkün olan hak olmalı.

→ Özellikleri:

- Kıymetli evrak bir borç senedir.
- " " evrakın içerdiği hak ekonomik bir değer olmalı ve devredilebilir olmalı.
- Hak ile sened arasında kuvvetli bağ vardır.
- mücerretlik ilkesi vardır.
- Kıymetli evrak öğrleştirilmiş şekil şartlarına tabidir.

* Senet temel ilişkinin tarafları arasında kaldığı sürece mücerretlik söz konusu olmaz çünkü kişisel defiler taraflar arasında ileri sürülebilir. Nomo yazılı senetler de soyutluk ilkesi geçerli değildir.

NOTLAR!

- * Her belge ~~senet~~ senet değil ancak her senet bir belgedir.
- * Senet veya belge, üzerinde bir düşüncenin yazılı olarak açıklandığı cisimlerdir.
- * Kayıtsız ve şartsız borç itkranını içeren senedin yazılı olması gerekir ama kağıt dışındaki materyalin kullanılması suretiyle de senet yaratılabilir.
- * Borcunun iradesinin anlaşılabilmesi kaydıyla senedin hangi dilde yazıldığına bir önemi yoktur.
- * Kombiyo senetleri elektronik imza ile düzenlenemez. Bu senetlere ilişkin kabul, aval, ciro da yapılamaz.
- * Hak, senetten ayrı olarak başkasına devredilemez; senet olmaksızın bir başkasına karşı ileri sürülemez. Kıymetli evrakın devri için senet zilyetliğinin devri temel şarttır.

- Kıymetli Eurokların Sınıflandırılması:**
- A) Düzenlendiği Konu Anısından
  - B) Temsil Edilen Hukuk Anısından
  - C) Devir Şekli Anısından

A) Devir Şekli Anısından:

- Emre Yazılı Senet
- Nama " "
- Hamiline " "

1) Emre Yazılı Senet;

QR

Sinop, 06.09.2016

Bu çek karşılığında Ahmet Yılmaz veya emri şahıslarına yalnızca 15.000 (onbeşbin) TL ödeyiniz.

Mehmet Gıcek
İmza

Emir:

Belirli bir kişinin adına yazılı olup da emre kaydını içeren veya konunun böyle sayılan kıymetli euroktır.

- Çiro yoluyla devredilir.
- Kurul olarak bütün kıymetli euroklar türleri emre yazılı düzenlenir.

2) Nama Yazılı Senet; Belli bir şahsın adına yazılı olup da onun emrine kaydını içermeyen ve konunun da emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli euroklar nama yazılı senettir.

QR

Sinop, 06.09.2016

Bu çek karşılığında Ahmet Yılmaz'a yalnızca 15.000 (onbeşbin) TL ödeyiniz.

Mehmet Gıcek
İmza

- Şartları:

- Belirli bir kişinin adına düzenlenmesi
- Emrine kaydını içermemesi

* Zilyetliğin devri + temlik beyanı ile devredilir.

* Nama yazılı kıymetli euroklar borçlusu ödeme yaparken alıcılıq sıfatının ispat edilmesini oromak zorundadır.

* Kurul olarak bütün kıymetli euroklar türleri nama yazılı düzenlenebilir.

3) **Hamiline Yazılı Senet**; Senedin metninden veya zeklinden hamili kim ise o kişinin hak sahibi sayılacağı anlaşılan kıymetli evrakta.

Ör

Bu şekle karşılığında hamiline yalnız 15.000 (onbeşbin) TL ödemişiz.

Sinop, 06.03.2016

Mehmet Güçek
İmza

- * Senedin sahibi olmak, kural olarak aynı zamanda ki
- * ~~senet~~ senetteki hakkın da sahibi olmak anlamına gelir.
- * Devri sadece zilyetliğin devri yoluyla olur.
- * Bana ve polise hamiline düzenlenemez.
- * Baralı senedi ibraz eden kişinin hak sahibi olup olmadığını araştırmakta yükümlü değildir.
- * Baralı, kural olarak senedin herhangi bir hamiline ödeme yaparak borcundan kurtulur.

Kıymetli Evrakın Devri

→ **Emre Yazılı**; Zilyetliğin devri + ciro

→ **Namı Yazılı**; Zilyetliğin devri + Temlik beyanı

→ **Hamiline Yazılı**; Zilyetliğin devri

Kıymetli Evrakta Defiler;

1-) **Senedin Hükümsüzlüğüne İlişkin Defiler**; Kıymetli evrakın geçersiz olduğuna ilişkin iddiaları içeren def'iler hükümsüzlük def'ileri olarak adlandırılır. Bu def'iler herkese karşı ileri sürülebilir.

* Bir taahhüdün geçersizliğine ilişkin def'iler şu istisnai hallerde mutlak sayılır;

- İmza edenin ehliyetsizliği
- Temsil yetkisinin mevcut olmaması
- İmza sahteliği
- İmzanın fiziki, baskı ve doğrudan cebirle attırılmış olması
- Senet metninde tahrifat yapılması.

2) Senet metninde Anlaşılabilir Def'iler; Senedin geçerliliğine ilişkin anlaşılabilir birlikte, senede bulunan herkesin süresi anlaşılabileceği türden def'ilerdir ve herkese karşı ileri sürülebilir.

3) Kişisel Def'iler; Senet metninde yer almayan ancak senedin düzenlenmesi sırasında ortaya çıkan bazı özel durumlara ilişkin koordine nedenlerdir. Sadece taraflar arasında ileri sürülebilir, senet devralan iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemezler.

NOT:

→ Nemo yazılı senetlerde borulu, olacaktaki karşı ileri sürülebileceği savunmaları, 3 kişilere yani yeni olacaktılara karşı da ileri sürülebilir.

→ Emre ve hamiline senetlerde hamil, senedi iktisap ederken bilerek borulunun zorunlu hareket etmiş ise, borulu senedi düzenleyen veya önceki hamillere karşı sahip olduğu kişisel def'ileri son hamile karşı da ileri sürülebilir.

Kıymetli Eurokin Ziyai; Kıymetli eurokin zayı olduğu takdirde mahkeme tarafından iptaline karar verilebilir. Kıymetli eurokin zayı olduğu veya ziyain ortaya çıktığı anda senet üzerinde hak sahibi olan kişi, senedin iptaline karar verilmesini isteyebilir.

-İptal Davası Şartları;

- Senedin zayı olması
- Senetteki hakkın varlığını sürdürmesi
- Zayı sırasında veya ziyai ortaya çıktığında hak sahibi olmak.
- İl olan senet zilyetliğini yeniden kazanmanın mümkün olmaması.

NOT:

Kayıp geçici ise veya senedin kimin elinde olduğu zaten biliniyor ise iptal davası açılmaz. Senet elinde olan kişinin bilinmemesi durumunda ona karşı istirdat davası açılabilir.

Emre Yazılı Senetlerin İptol Usulü;

- Senedi kaybedenin yapacağı ilk iş mahkemeden ödeme yasağı kararı alıp bunu senet borçlusuna tebliğ ettirmektir.
- Ödeme yasağı kararı alınmaksızın doğrudan iptolin istenmesinde mümkündür.
- mahkemece borçluya, kararın vadesi geldiğinde senet bedelini ödemesi için bir tebliğ yeri gösterilir.
- Senedin kimin elinde olduğu biliniyorsa; mahkeme hak iddia edene tale davası için süre verir.
- Kimin elinde olduğu bilinmiyorsa hak sahibi senedin iptolünü ister. mahkeme iddiaları inandırıcı görürse ilan yoluyla zilyedi davet eder, iptol uyarısı yapar. İbroz süresi en az 3 ay en çok 1 yıldır. Süre ilk ibrodan, şayet senedin vadesi gelmemiş ise vadeden başlar.
- ilan üzerine senet ibroz edilirse mahkeme iptol isteyen kişiye tale davası için süre verir.
- Senet ibroz edilmez ise, senedin iptoline karar verilir. Senedin iptoli ilan edilir.

KAMBIYO SENETLERİ!

Özellikleri;

- Sıkı şekil şartlarına tabi.
- Konunun emre yazılı senetlerdendir.
- Bir para olacağını içerirler.
- İmzaların bağımsızlığı ilkesi vardır.
- Hak senetle birlikte doğar.
- müteselsil borçluluk söz konusudur.
- Kambiyo senetlerindeki alacak, özel bir usul ile takip ve tahsil edilebilir.

Kambiyo Senedi Türleri;

- Pollice
- Bono
- Gek

Kambiyo Senetlerinde Ehliyet;

- Gerçek kişiler açısından, tam ehliyetsiz birisinin imzası sadece imzolayan açısından senedi geçersiz kılar.

Kısmi Senetlerin Hüküm İlkeleri

- 1) Özel Şekil Şartlarına Tabi Olma
- 2) İmzaların Bağımsızlığı İlkesi (TTK m. 677)
- 3) Mücerretlik İlkesi (TTK m. 687)

≠ POLİÇE ≠

Diyarbakır, 04.09.2016

İşbu poliçe karşılığında Ahmet Yılmaz veya emrihavesine Ankara'da yalnız 1.500.000 (birmilyonbeşyüzbin) TL ödeyiniz.

Ayşe Demir

mehmet Gülek
imza

Poliçenin Arka Yüzü

Fatma Gökşen'e ödeyiniz
Ahmet Yılmaz
imza

Hosan Doğru'ya ödeyiniz.
Fatma Gökşen
imza

Ali Toprak'a ödeyiniz.
Hosan Doğru
imza

1) Poliçenin Tarafları

Kesideci; Poliçeyi düzenleyen kişidir.

Lehtar; Senet bedelinin kendisine ödenmesi istenen kişidir.

Muhatab; Senet bedelini kabul edip ödemesi talep edilen kişidir.

2) Poliçenin Unsurları!

→ **Zarurlu Unsurlar;** Biri eksik olursa poliçe geçersiz olur.

- Poliçe kelimesi
- Belirli bir bedelin ödenmesini içeren kayıtsız şartsız hücele
- Muhatabın adı soyadı
- Lehtarın adı soyadı
- Keside tarihi
- Kesidecinin imzası.

→ **Poliçenin Alternatif Zarurlu Unsurları**

- Keside yeri
- Ödeme yeri

→ **Poliçenin İhtiyari Unsuru**

- Vade
- Faiz
- Sorumsuzluk kaydı

→ Polisenin Zorunlu Unsurları

1) **Police Kelimesi;** Senet metninde police kelimesinin bulunması şarttır. Senedin diğer unsurları tamam olmasına rağmen police sözcüğü yer almazsa police olmaz. Senet, Türkçeden başka bir dil ile yazılmışsa o dilde police karşılığı olarak kullanılan kelimenin bulunması gerekir. Senet birden fazla dilde yazılmış ise "ödeyiniz" kelimesi hangi dilde yazılmış ise "police" kelimesinin de o dilde yazılması gerekir.

2) **Belirli Bir Bedelin Ödenmesini İçeren Kayıtsız Şartsız Hovale;**

Police bir hovale emri içermelidir. Bedel para ile gösterilmelidir. Bedel kayıtsız şartsız olmalıdır. Bedel gösterildikten rakam ile yazı arasında uyumsuzluk olursa yazıya ihbar edilir. Eğer rakam veya yazı olarak yazılmış iki bedel gelirse en az önce uyulur.

3) **Muhatabın Adı Soyadı;**

Muhatab gerçek veya tüzel kişi olabilir tüzel kişi ise mutlaka unvan yazılmalıdır. Ayrıca muhatab yazılan kişinin var olmasına gerek yoktur.

4) **Lehterin Adı Soyadı;**

Lehterin gerçek veya tüzel kişi olduğu açık açık yazılmalıdır. Police homiline yazılı olarak düzenlenemez. Lehterin isminin yazılması yeterli olup gerçekten öyle bir kişinin mevcut olup olmaması önemli değildir.

5) **Keside Tarihi;**

Keside tarihi esaslı unsur olup policede yer olmaması policedi geçersiz kılar. Keside tarihi açık, belirli ve mümkün olmalıdır. Keside tarihinin geçiği yansıması gerekmez yalnızca senet de yer alması yeterlidir.

6) **Kesidecinin İmzası;**

İmza zorunlu bir unsurdur ve yokluğu durumunda police geçersiz olur. İmza mekanik şekillerde atılmaz. İmzayı atan kişi yoksa veya imza sahteyse police geçerliliğini korumaya devam eder. Ancak bu işlemler tarafından bir def'i olarak illeri sürülebilir.

→ Polisenin Alternatif Zorunlu Unsurları:

1.) Keside Yeri;

Keside yeri polisenin zorunlu unsuru değildir. Eğer yazılacaksa senedin sağ üst köşesine, keside tarihinden önce gelecek şekilde yazılır. Keside yeri yazılmıyorsa, kesidececinin imzasının yanında yazan yer düzenleme yeri olarak kabul edilir. Ancak eğer ardada da keside yeri yazılmıyorsa poliçe geçersiz sayılır.

2.) Ödeme Yeri;

Ödeme yeri senet metninin içerisinde açıkça yazılabilir. Ödeme yeri senet metninin içerisinde açıkça yazılmıyorsa muhatabın adresinin yanındaki adres ödeme yeri olarak kabul edilir. Ancak eğer orada da adres yoksa poliçe geçersiz sayılır.

→ Polisenin İhtiyari Unsurları;

1.) Vade; 4 tür vade vardır.

- Belirli vadeli poliçeler
- Keside tarihinden belli bir gün sonra vadeli poliçeler
- Görüldükten belli bir gün sonra vadeli poliçeler
- Görüldüğünde vadeli poliçeler

2.) Faiz Kaydı;

Poliçeye faiz kaydı konulması mümkündür. Faiz şartı sadece "görüldükten belli bir gün sonra vadeli poliçe" ve "görüldüğünde vadeli poliçeler" de yazılabilir. Diğer vadeli poliçelere faiz kaydı yazılmaz, yazılmıyorsa faiz kaydı yazılmamış sayılır. Faiz kaydı senede konulmuş ise, faiz oranının da poliçede gösterilmesi gerekir aksi takdirde faiz şartı yazılmamış sayılır.

3.) Sorumsuzluk Kaydı;

Kesideci, polisenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden sorumludur. Polisenin kabul edilmemesinden veya ödenmemesinden korkulduğu hallerde kabul edilmemeden veya ödenmemeden sorumlu değilim kaydı poliçeye yazılırsa sadece kabul edilmemeden sorumlu değilim kaydı geçerli olur. Ödenmemeden sorumlu değilim kaydı yazılmaz yazılırsa yazılmamış sayılır.

= POLİGENE KABUL =

İbraz yeri; Poligenin kabul için ibraz yeri, muhatobin ikametgahıdır. Fekli; Kabul beyanı poliçe üzerine yazılır ve kabul edilmiştir veya buna eş anlamlı başka bir ibrazla ifade edilir, ve muhatop tarafından imzalanır. Muhatobin poliçenin ön yüzüne yalnız imzasını koyması kabul hükmündedir.

Sınırlandırılması; Kabul, koyumsuz sartsız olmalıdır. Fakat muhatop kabulü poliçe bedelinin bir kısmı ile sınırlayabilir.

Amacı;

- Muhatobin poliçeyi vadesinde ödeyeceği hususundaki irade beyanını senet üzerinde yazı ile tespit ettirmek.
- Muhatobu, kendisi üzerine çekilen poliçenin tedavüle çıktığı hususunda haberdar etmek.

Sorumluluğun Dağılımı Anı;

Muhatobin sorumluluğunun dağılımı on kabul için imza ettiği on değil, kabul edilen senedin kabul arz edene teslim edildiği ondır.

NOT

- * Kabul, kambyo senetlerinden sadece poliçede olan bir işlemdir.
- * Poliçeyi bizzat muhatop olduğu kadar, yetkili temsilde kabul edebilir.

Poliçede Kobule Arz;

- Kobule Arzın İhtiyacı Olduğu Poliçeler

- Belirli tarihli vadeli poliçe
- Keside tarihinden belli bir süre sonra vadeli poliçe

- Kobule Arzın Zorunlu Olduğu Poliçeler

- Görüldükten belli bir süre sonra vadeli poliçe

- Kobule Arzın Yasak Olduğu Poliçeler

- Görüldüğünde vadeli poliçe

Kobule Arz Süresi;

- **Belirli Tarihli Vadeli Poliçe;** Bu tür poliçelerin kobule arzı ihtiyaridir. Eğer kobule arz edilecekse vadeye kadar kabul için arz edilmeleri gerekir.

- Keside Tarihinden Belli Bir Süre Sonra Vadeli Poliçe;

Bu tür poliçelerin kobule arzı ihtiyaridir. Eğer kobule arz edilecekse vadeye kadar kabul için arz edilmeleri gerekir.

- Görüldükten Belli Bir Süre Sonra Vadeli Poliçe;

Bu tür Poliçelerin kobule arzı mecburi olup poliçenin keside tarihinden itibaren 1 yıl içinde kobule arz edilmesi gerekir.

NOT

* Polise düzenlendiği andan vadeye kadar kabule arz yapılabilir. Geçirdiğünden belli bir süre sonra vadeli senet kabul edilmiş fakat tarih konumunda ve notere de tarih tespiti yapılmamış ise, kabulün kabul için arzun son günü gerçekleştiği kabul edilir. Kabul için arz yeri muhatapın yerleşim yeridir.

Muhatap Policiyi Kabul Ederse; Muhatap, policiyi kabul etmekle, bedelini vadede ödemeyi taahhüt etmiş sayılır.

Muhatap Policiyi Kabul Etmezse;

- **Kabul için Arzu Zorunlu Police İse;** Hamil kabul etmeme protestası keside ederek vadeden önce başvuru haklarını kullanır. Bu süre içinde kabul etmeme protestası keside edilmemesi halinde, hamilin başvuru hakları düşer.

- **Kabul için Arzun Zorunlu Olmadığı Police İse;**

Hamil mutlaka kabul etmeme protestası keside etmek zorunda değil. Keside ettirmede takdirde başvuru hakları düşmez. Vadeyi bekleyip policiyi ödemek için ibraz ve ödememe halinde ödememe protestası keside ederek başvuru haklarını kullanabilir. Fakat dilerse policienin kabul edilmemesi üzerine protesto düzenleterek, vadeden önce başvuru hakkını kullanabilir.

Kabul Etmeme Protestası; Bu protestanın kabule arz için belirli olan süre içinde ve noter kanalıyla gerçekleştirilmesi gerekir.

NOT

Hamilin Başvuru Hakkı Şu Durumlarda Düşer;

- Kabule arz zorunlu policienin hiç veya zamanında kabule arz edilmemesi veya arz edilmesine ve kabul edilmemesine rağmen protesto gerçekleştirilmemesi

- Policienin ödeme için hiç veya süresinde ibraz edilmemesi veya ibraz edilmesine ve ödenmemesine rağmen protesto gerçekleştirilmemesi

POLİÇENDE CİRO

Police hâmen emre yazılı senetlerden olduğundan deuri için ciro + Teslim gerekir. Cironun, police veya poliçeye ekli olan denilen bir kayıt üzerine yapılması ve cirota tarafından imzalanması gerekir.

Tom ciro; Ciro şerhinde, kime ciro yapıldığı gösterilmiş ise tom ciro vardır.

Beyaz ciro; Beyaz ciro ise, ciro yapılan kişinin belirtilmediği cirodur. Ya yalnızca imzayı veya imza ile birlikte verir ibaresini içerir. Böylece senet, hamiline yazılı imis gibi tedavül eder fakat hamiline senet haline gelmiş olmaz.

Tom ciro örneği

Ahmet Yıldız'a ödeyiniz
Mehmet Yoğmur
imza

Hoson Yolain'a ödeyiniz
Ahmet Yıldız
imza

Ayşe Sarı'ya ödeyiniz
Hoson Yolain
imza

Beyaz ciro örneği

Ahmet Yıldız'a ödeyiniz
Mehmet Yoğmur
imza

..... ödeyiniz
Ahmet Yıldız
imza

Ayşe Sarı'ya ödeyiniz.
Hoson Yolain
imza

- * Birden çok lehtar olan bir senette lehtarların birisinin yaptığı ciro da kısmi ciro niteliğinde ve geçersizdir.
- * Ciro senedin lehtarın eline geçtiği andan ödememe protestosu çekilene veya protesto süresi bitene dek yapılabilir.
- * İlk ciroyu lehtar yapar.
- * Cirontalar, kesideci, lehtar hamile karşı müteselsilen sorumludur.
- * Ciro silsilesinde hamil kime giderse o kişinin altında bulunan kişiler sorumluluktan kurtulur. Ödeyen kişi de altındakilere rücu edemez ancak üstünde bulunan kişilere rücu edebilir.
- * Ödeyen kişi önce hamilin mesru hamil olup olmadığını tespit etmesi gerekir.
- * Ciro silsilesinde kopukluk olduğu takdirde bu noktadan sonra diğer cirontalar geçersizdir.

NOT!

Tom ciro poliçenin ön yüzüne de yapılabilir. Ancak beyaz ciro poliçenin önyüzüne yapılamaz. Ciro kayda şarta bağlı yapılamaz. Kayıt şart varsa sadece o kayıt şart geçerlidir. ciro geçerliliğini korur

NOT

Vadenin geçmesinden sonra yapılan ciro, vadeden önce yapılan bir cironun hükümlerini doğurur ancak, ödememe protestosundan veya bu protestonun düzenlenmesi için başvurulmuş sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro sadece olacağı temlikli hükümlerini doğurur.

POLİÇEDE AVAL

Avul "aval iktidir" veya bununla eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilir ve avul veren kişi tarafından imzolan kimin için verildiği belirtilmemişse avul, düzenleyici için verilmiş sayılır. Muhatabın veya düzenleyenin imzaları her iki olmak üzere, poliçenin ön yüzüne otılan her imza avul ferhi sayılır. Avul üçüncü kişi veya poliçede imzası bulunan bir kişi tarafından da verilebilir. Avul veren kişi, kimin için taahhüt altına girmişse oynan onun gibi sorumlu olur. Avul kayıtsız şartsız olmalıdır. Senette imzası bulunmayan birisi lehine avul verilemez.

Poliçede Ödeme İcin İbroz:

- * Poliçe kural olarak vadesinde ödenir.
- * Poliçenin homili, vadeden önce ödemeyi kabulle yükümlü değildir.
- * Vadeden önce ~~ödemeyi~~ ödeyen muhatap, bundan doğacak tehlike kendisine ait olmak üzere hareket etmiş olur.
- * Hile veya ağır bir kusuru bulunmadıkça poliçeyi vadesinde ödeyen kişi borcundan kurtulur.

Ödeme İcin İbroz Süreleri:

- 1.) Belirli Tarihli Vadeli Poliçeler; Ödeme günü veya ödeme günü takip eden 2 iş günü içerisinde ödeme için ibrazı zorunludur.
- 2.) Keside Tarihinden Belli Bir Süre Sonra Vadeli Poliçeler; Ödeme günü veya ödeme günü takip eden 2 iş günü içerisinde ödeme için ibrazı zorunludur.
- 3.) Görüldükten Belli Bir Süre Sonra Vadeli Poliçeler; Ödeme günü veya ödeme günü takip eden 2 iş günü içerisinde ödeme için ibrazı zorunludur.
- 4.) Görüldüğünde Vadeli Poliçeler; Keside tarihinden itibaren 1 yıl içinde ödeme için ibrazı zorunludur.

Police muhatap tarafından kabul edilince; Policing esas borulusu kabul etmiş muhataptır. Muhatap ibraz üzerine poliyeyi kısmen ya da tamamen ödeyebilir. Muhatapın ödeme yapabilmesi için policingin konusunda belirtilen süreler içinde muhataba ödeme için ibraz edilmesi gerekir. Muhatap, poliyeyi öderken bunu mesru hamile ödemekle mükelleftir. Bunun için de hamilin, düzgin bir ciro silsilesi ile mesru hamil olup olmadığını kontrol etmesi gerekir. Ödeyen kişi de ciro tabirinin imzalarının geçerliliğini araştırmak zorunda değildir. İbraz üzerine poliyeyi vadesinde mesru hamile ödeyen borulu borulardan kurtulur.

Police muhatap tarafından kabul edilmez ve ödenmez; Muhatap tarafından kabul işlemi yahut ödeme yapılmadık zaman rücu mekanizması işler. Hamil muhatapın kabul etmemesi veya ödememesi halinde, ciro silsilesinde kendisinden önce gelen kişilere sıra gözetmeksizin bunlardan birincisi, bir kaçına veya tümüne birden police bedelinin ödenmesi için başvurabilir. Başvurma hakkının doğması ve rücu mekanizmasının işleyebilmesi için hamilin muhataba konusunda belirtilen süreler içinde kabul etmeme veya ödememe protestolarını açmış olması gerekir. Hamilin başvurduğu kişi ödemede bulunursa o da aynı şekilde kendisinden öncekilere başvurur.

İbraz süresi kaçınılması;

→ Hamil açısından alacaklı temerrüdü gerçekleşir ve borulu senet bedelini tevdi hakkı kazanır.

Hamil, başvuru borulularından talepte bulunma hakkını kaybeder. Kabul eden muhatap ile varsa onun avolistinin sorumluluğu ise devam eder.

NOP:

• muhatap kısmi ödeme yapmak isterse hamil bunu reddedemez. Kısmi ödemeyi reddeden hamil, bu miktar için başvuru hakkını yitirir.

• vade gelmiş ancak kimse ortaya çıkmıyor ise bu durumda asıl borulunun borcu sona ermez. Muhatapın senet bedelini bankaya tevdi etmesi gerekir.

• muhatap ya da düzenleyenin iflâsı halinde başvuru hakkının kullanılabilmesi için iflâs ilamının ibrazı yeterlidir; ayrıca protesto çekilmesi gerekmez.

Ödeme Poin İbraz Protestası;

- Protestoyu çeken ve kendisine protesto çekilen kişilerin adlarını veya ticaret unvanlarını içeren Protestoyu düzenleyen noterin imzasını içerir.
- Protesto çekilmesinden sonra artık senedin ciro ile devri olanğı kalmaz; çünkü protestodan sonraki ciro olanğına temlikli sayılır.
- Protestanın hiç veya zamanında çekilmemesi başvuru hakkının kaybedilmesine yol açar; fakat kabul etmiş muhataptan talepte bulunabilmesi için protesto çekmiş bulunmak zorunlu değildir.
- Ödememe protestası çekilmesi için öngörülen ve ödeme gününü izleyen iki iş günü süresi hak düşürücü nitelikte olup, hakim tarafından re'sen dikkate alınır.

Policede Zamanosımı; Ödenmemiş bir policeden doğan doğan haklar konusunda öngörülen sürelerin geçmesiyle zamanosımına uğrar.

Zamanosımı süreleri

- Hamilin policedeyi kabul etmiş olan muhataba karşı açacağı davalar için zamanosımı süresi vade gününden itibaren 3 yıldır.
- Hamilin cirahtolar ile kesidcisi ve bunlar lehine oval veren kişiler aleyhine açacağı davalarda zamanosımı süresi protesto tarihinden itibaren 1 yıldır.
- Ödeyen cirahtanın kendisinden önce gelen cirahta, ovalist ve kesidcilerle karşı açacağı davalar ise, ödemeyi yaptığı tarihten itibaren 6 aylık zamanosımı süresine tabidir.

≠ 2. DÖNEM ≠

CEK

Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
İzmit Şubesi (2400) Hesap No: 1483264
Vergi Kimlik No: 1313854215

İstanbul, 5.5.2011

Bu çek karşılığında Ali Alacaklı veya emrine yalnız 30.000 TL ödeyiniz.

Düzenleyen
Kenan Gül
(imza)

I-) Çekin, Polise ve Bonodan Başlıca Farkları:

- Ekonomik işlev açısından çek bir ödeme aracıdır. Oysa polise ve bono kredi aracıdır.
  - TTK uyarınca çek görüldüğünde ödenir; buna aykırı herhangi bir kayıt veya vade yazılmamış hükmündedir.
  - Çek devir şekliyle hemiline de yazılabilir.
  - Çekte kabul geçerlidir.
  - Çekte oraya girme söz konusu olmaz.
- * Vade olmayan tek kambiyo senedir.
* Türkiye de en çok kullanılan kambiyo senedir.
* Karşılıksız çek verme artık cezalandırılıyor.

Cek Düzenlemenin Ön Şartları

- 1) Muhatabın banka olması
- 2) Cek onlaşmasının bulunması
- 3) Karsılık bulunması

- Muhatop banka değil de bir başka kişi olursa o kambiyo senedi çek değil havale olur.
- Bir bankanın muhatop gösterilebilmesi için o banka ile çek onlaşmasının bulunması gerekir. Çek onlaşması, müşterinin isteği üzerine çek defteri verilmesiyle veya çek veya talep etmemesine rağmen bankanın gönderdiği çek defterini müşterinin kullanmaya başlamasıyla oluşabilir. Çek onlaşması yalnız kişi (homi) yararına sözleşme değildir. Banka ancak müşterinin hesabında para varsa çeki ödeyebilir. Hesapta para yoksa banka kendisi ödeme yapmaz.
- Çekte kabul bulunmadığından, karsılık bulunmasına rağmen ödeme yapmayan banka, çek onlaşmasına aykırı davranış için düzenleyene karşı sorumludur. Çek onlaşmasının bulunmaması çekin geçerliliğini etkilemez. Ancak onlaşma yoksa banka ödeme yapmaz.
- Düzenleyenin, çekin ibrazı sırasında ödenebilmesi için muhatop banka nezdindeki hesabında yeterli miktarda karsılık bulundurması gerekir. Karsılığın, keside edilirken değil ödeme anında bulunması gerekir.

Çekin Şekil Şartları

A) Zorunlu Unsurlar

- Çek sözcüğü
  - Belirli bir bedelin kayıtsız ve şartsız havale
  - muhatop
  - Düzenleme tarihi
  - Düzenleyenin imzası
- * Çek kanununa göre çek defterin her bir yaprağında;
- Çek hesabının numarası
  - " " bulunduğu banka şubasının adı
  - " hesabı sahibinin gerçek kişinin adı ve soyadı, tüzel kişinin adı
  - Çek sahibi gerçek veya tüzel kişinin vergi kimlik numarası
  - Çekin basıldığı tarih yazılır
- TTK'da sayılan bulunmaz ise de çek geçerlidir.

B) Alternatif Zorunlu Kayıtlar;

- Ödeme yeri
- Düzenleme yeri

C) İhtiyari Unsurlar;

- Lehter belirlenmesi veya hamiline kaydı
- Menfi emre kaydı
- Ciro yasağı
- Aval kaydı
- Çekin bir bankaya ödeneceği kaydı

Yasak Kayıtlar;

- Faiz kaydı
- Kabul şerhi
- Düzenleyenin ödememeden sorumsuzluk kaydı
- Vade

} yoksa bile
çek geçerlidir
yazılmamış
sayılır.

NOT

- Bedelin ödenmesini şartı veya temel ilişkiye başlayıcı kayıt yazılırsa çek geçersiz olur.

* Senet yabancı bir dilde yazılmış ise "çek" sözcüğü de o dilde yazılmalı. Çek sözcüğü yoksa o senet emre yazılı havale olup olmadığı tartışmalıdır. Ancak doktrinde emre yazılı havale olduğu kabul edilmiştir.

* ~~Belirli bir bedelin ödenmesi için~~ Bedel para olmalıdır. TL olması gerekmez. Döviz üzerinden keside edilen çeklerde oynan ödeme kaydı yoksa bedelin ibraz günündeki TL karşılığı ödenebilir. Çek bir ödeme aracı olduğu ve vade içermediği için faiz şartı yazılamaz.

* Muhatab bir banka olmalıdır. Muhatab metin içinde ya da dışında gösterilmeli.

* Ödeme yeri yazılmamışsa muhatabın ticaret unvanının yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır. Burada da yazılmamışsa ödeme yeri bankanın merkezinin bulunduğu yerdir.

* Düzenleme yeri belirtilmemişse kesidecinin imzasının bulunduğu yerdeki yer düzenleme yeridir. Burda da bir yer belirtilmemişse çek geçersizdir.

* Düzenleme tarihi yoksa çek geçersizdir. Tarih gereği yansıtmak zorunda değil. Ancak tarih mümkün ve belirli olmalıdır.

* Düzenleyenin imzası istek imza olmalıdır.

İleri Tarihli Çek ve Sonuçları

TTK'nın 795. maddesinin 2. fıkrasındaki: "Düzenleme günü olarak gösterilen gündün önce ödemek için ibraz olunan çek ibraz günü ödenir" hükmü uyarınca söz konusu hesaba karşılık varsa çek ödenecektir. Ancak karşılığının olmaması halinde yabut kısmen karşılık olması halinde ortaya çıkacak hukuki sonuçlar için Çek Konunu düzenlemelerine bakılmalıdır. Çek Konunu hükümleri uyarınca ortaya çıkacak hukuki sonuçlar ise geçici madde 3 ile ikiye ayrılmıştır.

* **30/12/2017 Tarihine Kadar;** Çek Konunu geçici madde uyarınca 31/12/2017 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhataba bankaya ibrazı geçersizdir. O halde düzenleme tarihinden önce ibraz edilen ve karşılıksız kalan bir çekin ibrazı geçerli sayılmayacağından karşılıksızdır. İstemi yapılamayacaktır. Bunun sonucu olarak da hamil başvuru haklarını kullanamayacak hukuk takip yoluna da gidemeyecek.

* **30/12/2017 Tarihinden Sonra;** 30/12/2017'den sonra düzenleme tarihinden önce önce ibraz edilen çek için karşılıksızdır istemi yapılabilecektir. Bu işlemin sonucu olarak hamil başvuru haklarını kullanabilecek ve ayrıca kesideciye çek düzenleme yasağı getirilmesini isteyebilecektir. Ancak başvuru haklarını kullanarak hamil kesideci veya ciwantolarca kendisine ödeme yapılmaması halinde hukuki takip yoluna başvuramayacaktır.

GEKTE VADE

- * Gekte vade yoktur TTK m 707'ye göre çek görüldüğünde ödenir; buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış sayılır.
- * Bu bakımdan çek üzerine vade yazılması, hatta "gününde muteberdir" vb. bir kayıt düşülmesi halinde bile, çek muhatap bankaya ibraz edildiğinde ödenmek zorundadır.
- * Hattılin çeki ibraz ve ödenmesini talep edebilmesi için belirli bir süre beklemesini öngören kayıtlar hiçbir hukuki sonuca doğurmazlar.
- * motbu çek formları üzerinde vade yazılmasına olanak verecek bir alan bulunmadığından uygulamada keside tarihi yerine ileri bir tarih yazılmak suretiyle vadeli çek düzenlenir.
- * Ancak, gerek TTK m. 707/II gerekse Çek K. m 16'da açık bir şekilde, bu uygulamanın geçersiz olduğu vurgulanmıştır.

GEKTE KABUL

- * Gekte kabul müessesesi yoktur çünkü bir kredi aracı değil, bir ödeme aracıdır.
- * Gekte kabul olmadığından, lehdar sadece ödemeyi talep edebilir. Banko karşılığı olduğu halde ödeme yapılmazsa lehdar sadece kesideciye yönelir. Muhatabın burda kesideciye karşı sorumluluğu söz konusu olur.
- * Kabul olmayınca çekte asli borçlu yoktur. Herkes müraacat borçlusudur. Eğer zamanında protesto ya da protesto yerine geçen benzeri belgelerle müraacat borçlularına başvurulmazsa asli borçlu olmadığından kimseye başvurulamayacaktır.

GEKTE İBRAZ SÜRELERİ

Düzenleme günü olarak gösterilen günden önce bankaya ibraz edilen bir çek, ibraz günü ödenir. İbraz süresi denilen bu süreler, konuda üç türlü düzenlenmiştir. İbraz süreleri şunlardır;

- Bir çek düzenlendiği yerde ödenecekse 10 gün
- Düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse 1 ay
- Başka bir ülkede ödenecek ise, düzenleme ve ödeme yerleri aynı kıtada ise 1 ay, ayrı kıtalarda ise 3 aylık süre içinde bankaya ibraz edilmeleri gerekir.

Bu süreler geçerse çek geçersiz olur.

ÇEKİN DEVİRİ! Çek, devir şekli açısından hangi türde yazılmış ise ona göre de devredilir.

- Nama yazılı ise devir beyanı ve senet zilyetliğinin nakli ile,
- Hamiline yazılı veya böyle yazılmış sayılıyorsa senet zilyetliğinin nakli ile
- Emre yazılı ise ciro ve senet zilyetliğinin nakli ile devredilir.

* Çekin cirasu, diğer kombiyo senetlerine oranla bazı farklılık ve özellikler gösterir:

- Ciras, ibraz süresi bitmeden yapılabilir. İbraz süresi geçtikten veya ödenmemenin saptanmasından sonra yapılan cira, alacağın temliki hükmündedir. Politacı ~~ödememenin~~ ödenmemenin saptanması için öngörülen iki işgünlük ek süre burada yoktur.

- muhatobın cirasu batıldır.
- muhatoba cira da makbuz hükmündedir.

Hamiline yazılı bir çek yalnız zilyetliğin nakli yoluyla devri mümkündür. Hamiline yazılı çek cira edilmiş ise, bu cira, cira taşı sorumluluk altına sokar; fakat senedi emre yazılı hale getirmez.

NOT!

Çeki düzenleyen bankaya cayma iradesini belirtirse bu beyan geçersizdir. Ancak ibraz süresi geçtikten sonra kesideci çekten cayabilir. İbraz süresi içinde çekten cayan kesidecinin beyanı ancak ibraz süresi bittikten sonra hüküm doğurur.

ÇEK TÜRLERİ

A) Teyitli Çek;

1) Çekin karşılığının olduğuna ilişkin olarak muhatap banka tarafından yazılmış bir kaydı içeren çeklere teyitli çek denir.

2) Bu amaçla, çekle ödeme yapmak isteyen kesideci, çeki tedavüle basıncı olarak çekin karşılığının olduğunu gösteren bir kaydın üzerine yazılmasını talep eder.

3.) muhatarap banka yetkilisi hesabı kontrol ederek çek bedelinin mevcut olduğunu görecektir. Olursa çek üzerine "İşbu çekin karşılığı vardır" veya "karşılığı bloke edilmiş olup, ibrazında ödenecektir" şeklinde bir kayıt düşerek imzalar.

4.) Çekin ibraz süresi dolana kadar muhatarap banka çek karşılığını hamil adına saklar. Hamil tarafından çek ibraz edildiğinde banka bloke ettiği tutarı öder.

8.) Garanti Çeki;

1.) Uygulamada "mavi çek", "süper çek" ve "gold çek" gibi adlar altında anılan garantili çekler, banka ile kesidci arasında yapılan sözleşmeye dayalı olarak çıkarılırlar.

2.) Garantili çeklerde muhatarap banka, genellikle çek yaprağı üzerine yazdığı beyanla belirli bir miktarla sınırlı olmak üzere hesaba karşılık bulunması bile çeki ödeyeceğini garanti etmektedir.

3.) Muhatarap banka serbest olarak belirlediği bir limite kadar çeki ödemeyi taahhüt eder. Bu bakımdan çekte yazılı garanti tutarı aşılmadığı sürece garantili çeklerin karşılıksız çıkması söz konusu değildir.

* Çekin Karşılığının Ödenmesi *

Muhatarap banka, kendisine ibraz edilen çeki ödemeden önce bazı incelemeler yapmak zorundadır. Bu inceleme sırasında çekin ödenmesine engel olan bir hususun tespiti durumunda çek bedelinin ödenmesinden kaçınılması gerekir.

- Muhatarap Bankanın İnceleme Yükümlülüğü;

- 1.) Kesidci ile kendi arasında bir çek anlaşması olup olmadığını,
- 2.) İbraz edilen çekin karşılığının olup olmadığını,
- 3.) Kendisine ibraz edilen senedin geçerli bir çek olup olmadığını,
- 4.) Çeki ibraz edenin bedelin ödenmesini talebe yetkili hamil olup olmadığını,
- 5.) İbrazın süresinde yapıp yapılmadığını,
- 6.) İbraz süresi geçirilmiş çeki ilişkin bir cayma beyanının bulunup bulunmadığını incelemelidir.

Gek Bedelinin Tam Olarak Ödenmesi

- Gek karşılığının muhatap banka tarafından çekin kendisine iadesi karşılığında tamamen ödenmesi halinde çek nedeniyle sorumluluk üstlenen bütün borçlular bakımından kambiyo ilişkisi sona erer.

Gek Bedelinin Kısmi Olarak Ödenmesi

1) Çekin karşılığının tamamen bulunmaması durumunda muhatobin ödeme yükümlülüğü kural olarak sadece çek hesabında bulunan miktarda sınırlıdır.

2) Kısmi ödeme yapıldığı takdirde, yapılan kısmi ödemenin çek üzerine yazılması ve hamilden ödemeye karşılık bir makbuz alınması zorunludur.

Kısmi Ödeme Halinde Muhatap Banka Tarafından Kanunen Ödenmesi Gereken Tutar;

Kural olarak muhatap banka ibraz edilen ve karşılığı tamamen veya kısmen bulunmayan bir çek karşılıksız kalan kısmını ödemekle yükümlü değil. Ancak çek Kanunu 3. maddesinin 3. fıkrası hükmü uyarınca muhatap bankaya tamamen veya kısmen karşılığı olmayan bir çek için hamile belli miktarda ödeme yapma yükümlülüğü getirilmiş buna göre;

- Karşılığının Hiç Bulunmaması Halinde;

- 1.) Çek bedeli 1000 tl veya üzerinde ise 1.000 tl,
- 2.) Çek bedeli 1000 tl altında ise çek bedelini ödemek zorundadır.

- Karşılığının Kısmen Bulunması Halinde;

1.) Çek bedeli 1000 tl veya altında ise, çek bedelini asmamak koşuluyla kısmi karşılığı 1000 tl'ye tamamlayacak miktarı

2.) Çek bedeli 1000 tl üzerinde ise, çek bedelini asmamak koşuluyla kısmi karşılığı ilave olarak 1000 tl'yi ödemek zorunda.

Korsiliksiz Gek:

1) Korsiliksiz sebe edli para cezası ve edli para cezasının ödenmemesi halinde hapis cezası verilmesine yönelik hükümler içeren 5841 sayılı Kanun da Anayasa'ya aykırı olduğu ve baranını ödemeyene edli para cezası vermenin anlam tasımadığı gerekçesiyle 3 şubat 2012 tarihli Resmî Gazete' de yayımlanan 6273 yasa ile değışikliğı getirilmiştir. Şöz konusu yasa ile cekin korsiliksiz çıkması halinde hapis cezası kaldırılmış bunun yerine pek çok AB ülkelerinde olduğu gibi cek düzenleme ve cek hesabı açma yasağı kaldırılmıştır.

2) Bu kez de 15 Temmuz 2016' da kabul edilerek 9 Ağustos 2016 tarihli Resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6275 sayılı yasa ile cek Kanunu'nun bazı maddelerinde değışiklik getirilmiştir.

6275 Sayılı Yasa ile Cek Yasasına Gelen Değışiklikler;

1) Cekin korsiliksiz çıkmasına sebebiyet verenler için hamilin şikayeti üzerine her bir cekle ilgili obrok 1500 güne kadar "Adli Para Cezası" verilecek.

2) Adli para cezası; korsiliksiz kalan kısım, temerrüt faizi ve yargılama giderleri toplamından az olmayacak.

3) Bu suç nedeniyle ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmayacak.

4) Mahkeme ayrıca "cek düzenleme ve cek hesabı açma yasağı" getirecek. Cek düzenleme ve cek hesabı açma yasağı; korsiliksiz cekin sahibi olan gerçek kişi- fizel kişi, sermaye şirketlerinde ise yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri hakkında uygulanacak.

5) Ceklere KAREKOD uygulaması getirilmekte olup, Karekod uygulamasında osafidaki bilgiler cek sahibinin rızası aranmaksızın muhatapların bilgisine sunulacak.

- a.) Çek hesabı sahibinin adı-soyadı, ticaret unvanı
- b.) Fizik kişilerde ticaret sicile tescil edilen yetkililerin adı-soyadı, ticaret unvanı
- c.) Çek sahibinin çek hesabı bulunan banka sayısı
- d.) Bankalara ibraz edilmemiş çek adet ve tutarı
- e.) Son 5 yılda ödenen çeklerin adedi, tutarı
- f.) Son 5 yılda karşılıksız işlemi gören çek bilgileri
- g.) Çek hesabı sahibi ve temsilcileri hakkında çek hesabı açma yasası bulunup bulunmadığı
- h.) Çek hesabı sahibi hakkında iflas kararı bulunup bulunmadığı